

Міністерство освіти і науки України
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

**ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ, СПОРТ І КУЛЬТУРА ЗДОРОВ'Я
У СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ**

Збірник наукових праць
Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки
№ 2 (38)

Луцьк
Східноєвропейський національний університет
імені Лесі Українки
2017

Редакційна колегія

Цьось А. В. – доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор (Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки) (головний редактор)

Фізичне виховання і спорт

- Андрійчук О. Я.** – доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор (Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки) (заступник головного редактора);
- Бергер Ю.** – доктор габілітований, надзвичайний професор, проректор з розвитку (Державна вища школа імені Папи Римського Івана Павла II в м. Бялій-Подлясці, Польща);
- Вільчковський Е. С.** – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПН України (Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки);
- Вонцік Я.** – доктор габілітований, професор, директор Інституту фізичної культури, туризму і фізіотерапії (Академія імені Яна Длугоша в Ченстохові, Польща);
- Багбаатор Г.** – доктор медичних наук, професор (Монгольський національний університет медичних наук, Улан-батор, Монголія);
- Давидов В. Ю.** – доктор біологічних наук, професор (Поліський державний університет, Пінськ, Білорусь);
- Єдинак Г. А.** – доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор (Львівський державний університет фізичної культури);
- Коцан І. Я.** – доктор біологічних наук, професор (Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки);
- Крушевич Т. Ю.** – доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор (Національний університет фізичного виховання і спорту України);
- Лях Ю. Є.** – доктор біологічних наук, професор (Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки);
- Ніколаєва А.** – доктор філософії (Університет Фракії, медичний факультет, Фракія, Болгарія);
- Перрі Д.** – доктор філософії, професор (Карловий університет в Празі (Чеська Республіка); Університет Лідса (Велика Британія);
- Томенко О. А.** – доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор (Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка);
- Ягенський А. В.** – доктор медичних наук, професор (Волинський обласний центр кардіоваскулярної патології та тромболізи);
- Індика С. Я.** – кандидат наук з фізичного виховання і спорту (Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки) (відповідальний секретар).

Педагогічні науки

- Белікова Н. О.** – доктор педагогічних наук, професор (Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки) (заступник головного редактора);
- Блекінг Д.** – доктор історичних наук, професор (Університет Фрайбурга, Фрайбург, Німеччина);
- Волков В. Л.** – доктор педагогічних наук, професор (Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова);
- Гусак П. М.** – доктор педагогічних наук, професор (Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки);
- Джеральд Д.** – доктор філософії, професор (Мерілендський університет, Коледж-Парк, США);
- Дубогай О. Д.** – доктор педагогічних наук, професор (Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова);
- Завидівська Н. Н.** – доктор педагогічних наук, доцент (Львівський інститут банківської справи Університету банківської справи Національного банку України);
- Кондаков В. Л.** – доктор педагогічних наук, професор (Белгородський державний університет, Белгород, Росія);
- Куц О. С.** – доктор педагогічних наук, професор (Сонський державний університет);
- Малліару М.** – доктор філософії (Грецький відкритий університет, Патри, Греція);
- Малолєпши Е.** – доктор габілітований, професор (Академія імені Яна Длугоша (Академія імені Яна Длугоша в Ченстохові, Польща);
- Пріма Р. М.** – доктор педагогічних наук, професор (Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки);
- Смолюк І. О.** – доктор педагогічних наук, професор (Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки);
- Фіріка Ж.** – доктор філософії (Університет Тім Румунія);
- Фратріц Ф.** – доктор філософії, професор (Обласний університет Ніколи Тесла, факультет спорту, Белград, Сербія);
- Ходінов В. М.** – доктор із фізичної культури, асистент кафедри фізичної культури і здоров'я Радомської політехніки (Польща).

Ф 50 **Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві : зб. наук. праць Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки / уклад. А. В. Цьось, С. Я. Індика. – Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2017. – № 2(38). – 223 с.**

У збірнику наукових праць подано окремі положення розвитку фізичної культури, фізичного виховання різної населення, підготовки фахівців для галузі. Охарактеризовано методи, засоби тренування, особливості підготовки спортивної адаптації організму людей різного віку в процесі фізичного виховання, адекватність яких підкріплюється педагогічними та медично-біологічними експериментами.

Журнал є науковим фаховим виданням України, у якому можуть публікуватися результати дисертаційних, здобутих наукових ступенів доктора і кандидата наук за напрямками «Педагогічні науки» (дивитися перелік фахових видань, затверджений наказом Міністерства освіти і науки України від 12 травня 2015 р. № 528) та «Фізичне виховання і спорт» (дивитися перелік наукових фахових видань, затверджений наказом Міністерства освіти і науки України від 13 липня 2015 р. № 747).

Видання відображається в наукометричних та реферативних базах: Index Copernicus International (Impact Factor 146,23; 2015 – 57,07), eLIBRARY (PIL) (ліцензійний договір №128-03/2015, від 12.03.2015 р.); ERIH PLUS; Polska Biblioteka Naukowa; Українська наукова; Ulrich's Periodicals Directory; репозитарії та пошукових системах: OpenAIRE, BA Scholar, International Committee of Medical Journal Editors, Research Bible, Information Matrix for the Analysis of Journal: періодика України.

УДК 796 (Д)
ББК 75 Я 43

Ministry of Education and Science of Ukraine
Lesya Ukrainka Eastern European National University

**PHYSICAL EDUCATION, SPORTS AND HEALTH IN MODERN
SOCIETY**

Collected Research Papers
of Lesya Ukrainka Eastern European National University

№ 2 (38)

Lutsk
Lesya Ukrainka Eastern European
National University
2017

Editorial board

Tsos A. – Doctor of Science in Physical Education and Sports, Professor (Lesya Ukrainka Eastern European National University)
(editor-in-chief)

Physical Education and Sport

- Andriychuk O.** – Doctor of Science in Physical Education and Sports, Professor (Lesya Ukrainka Eastern European National University) (deputy editor-in-chief);
- Bergier J.** – Habilitated Doctor, Professor Extraordinary, Pro-rector for Development, Pope John II State School of Higher Education in Biala Podlaska (Poland);
- Vilchkovskiy E.** – Doctor of Science in Pedagogy, Professor, Corresponding Member of Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine (Lesya Ukrainka Eastern European National University);
- Wasik J.** – Habilitated Doctor, Professor and Director Institute Physical Education, Tourism and Physiotherapy (Jan Długosz University in Częstochowa, Poland).
- Batbaatar G.** – Doctor of Science in Medicine, Professor (Mongolian National University of Medical Sciences, Ulaanbaatar, Mongolia)
- Davydov V.** – Doctor of Science in Biology, Professor (Polessky State University, Pinsk, Byelorussia);
- Yedynak H.** – Doctor of Science in Physical Education and Sports, Professor (Lviv State University of Physical Culture);
- Kotsan I.** – Doctor of Science in Biology, Professor (Lesya Ukrainka Eastern European National University);
- Krutsevych T.** – Doctor of Science in Physical Education and Sports, Professor (National University of Physical Education and Sports of Ukraine);
- Lyakh Y.** – Doctor of Science in Biology, Professor (Lesya Ukrainka Eastern European National University);
- Nikolaeva A.** – Ph. D., Associate Professor (Trakia University, Faculty of Medicine, Trakia Bulgaria);
- Parry J.** – Ph. D., Professor (Charles University in Prague (Czech Republic); University of Leeds (Leeds, UK);
- Tomenko O.** – Doctor of Science in Physical Education and Sports, Professor (A. S. Makarenko Sumy State Pedagogical University);
- Yahenskiy A.** – Doctor of Science in Medical, Professor (Volyn Regional Center of Cardiovascular Disease and Thrombolysis);
- Indyka S.** – Ph. D. in Physical Education and Sports (Lesya Ukrainka Eastern European National University) (executive clerk secretary).

Pedagogical Sciences

- Byelikova N.** – Doctor of Science in Pedagogy, Professor (Lesya Ukrainka Eastern European National University) (deputy editor-in-chief);
- Blecking D.** – Doctor of Science in History, Professor (Department for Sports and Sport Science, Freiburg, Germany);
- Volkov V.** – Doctor of Science in Pedagogy, Professor (National Pedagogical Dragomanov University);
- Husak P.** – Doctor of Science in Pedagogy, Professor (Lesya Ukrainka Eastern European National University);
- Gerald G.** – Ph. D., Professor (University of Maryland, College Park, USA);
- Dubohai O.** – Doctor of Science in Pedagogy, Professor (National Pedagogical Dragomanov University);
- Zavydivska N.** – Doctor of Science in Pedagogy, Professor (Lviv State University of Physical Culture);
- Kondakov V.** – Doctor of Science in Pedagogy (Belgorod State University, Belgorod, Russia);
- Kuts O.** – Doctor of Science in Pedagogy, Professor (Kherson State University);
- Malliarou M.** – Ph. D. (Hellenic Open University, Patras, Greece);
- Matolepszy E.** – Habilitated Doctor, Professor Jan Długosz University in Częstochowa (Jan Długosz University in Częstochowa, Poland);
- Prima R.** – Doctor of Science in Pedagogical, Professor (Lesya Ukrainka Eastern European National University);
- Smoliuk I.** – Doctor of Science in Pedagogical, Professor (Lesya Ukrainka Eastern European National University);
- Firica J.** – Ph. D. (West University, Timisoara University of Craiova, Romania);
- Fratric F.** – Ph. D., Professor (Faculty of Sports, Union – Nikola Tesla University, Belgrade, Serbia);
- Khodinov V.** – Doctor of Science in Physical Culture, Adjunct of the Department of Physical Education and Health of Kazimierz Pulaski University of Technology and Humanities in Radom (Poland).

Physical Education, Sports and Health in Modern Society : Collected Research Papers of Lesya Ukrainka Eastern European National University / compiled by A. V. Tsos, S. J. Indyka. – Lutsk : Lesya Ukrainka Eastern European National University, 2017. – № 2 (38). – 223 p.

Scientific works on various topics of physical culture, the physical education of various groups of people, and the training of professionals have been assembled in this digest. A description is given of methods and means of training, specifics of athletic training, and the adaptation of the bodies of individuals of various ages to the process of physical training, the suitability of which is enhanced by pedagogical, psychological, methodological and biological experiments.

The periodical is a scientific professional publication of Ukraine in which it is possible to publish the results of theses for obtaining the academic degree of doctor or candidate of science connected with the specialties «Pedagogical sciences» (see the list of scientific professional publications approved by the Ministry of Education and Science of Ukraine, May 12, 2015, № 528) and «Physical education and sports» (see the list of scientific professional publications approved by the Ministry of Education and Science of Ukraine, July 13, 2015, № 747).

This journal is available in the following scientometric databases: Index Copernicus International (Impact Factor ICV 2014 – 46,23; 2015 – 57,07), eLIBRARY (Russian Science Citation Index) (license agreement №128-03/2015, of 12.03.2015); ERIH PLUS; Polska Bibliografia Naukowa; Україніка наукова; Ulrich's Periodicals Directory; repositories and search engines: OpenAIRE, BASE, Google Scholar, International Committee of Medical Journal Editors, Research Bible, Information Matrix for the Analysis of Journals, Ukraine Scientific Periodicals

AGE DIFFERENCES OF SELF-ESTEEM OF PHYSICAL SELF AT SCHOOL. GENDER ASPECTS

Tetyana Krutsevych¹, Oksana Marchenko²

¹ Doctor of Science in Physical Education and Sports, Professor. National University of Physical Education and Sport Ukraine, Kyiv, Ukraine, tmfv@ukr.net

² Ph.D. in Physical Education and Sports, Associate Professor. National University of Physical Education and Sport Ukraine, Kyiv, o.mar4enko@rambler.ru

Abstract

Actuality. This article contains reviews of various aspects of gender problems and gender approach in pupils physical education. **Task of the article.** Our research is devoted to scrutinize the differences between self-esteem physical development of the youth of different age, who are engaged and aren't engaged in physical activities and to reveal the connection between the general level of self-esteem of the respondents and their belonging to the psychological type of personality. **Methods.** For examining the physical self-esteem level was used questionnaire «Self-description of physical development». **Results.** It is proved, that self-esteem of physical development has high and overstated level and composes 80–85 % from highest point. Based on the results of cluster analysis it was diagnosed that among young males, who have overstated self-esteem level of physical development most of respondents belong to masculine type. **Conclusions.** Revised results let us assert that the essential gender distinction are exist among the overall characteristic of the girls of different age. This fact has a direct influence on the level of general self-esteem. The differences between sportsmen and respondents who don't go on for sport were identified. Thus, received data could be used as a base for further gender researches in the field of physical culture and sport, the results of which will be used as a theoretic ground for conception of gender approach in physical education of pupils.

Key words: pupils, gender differences, physical self, physical education, physical culture, juveniles, girls, self-esteem of physical development.

Тетяна Круцевич, Оксана Марченко. Вікові відмінності самооцінки фізичного «Я» школярів. Гендерний аспект. **Актуальність.** У статті розглянуто різноманітні аспекти гендерної проблематики гендерного підходу у фізичному вихованні школярів. **Завдання роботи** – вивчення гендерних відмінностей самооцінки фізичного розвитку юнаків та дівчат різного віку, які займаються й не займаються спортивною діяльністю, та виявлення взаємозв'язку між загальним рівнем самооцінки респондентів і їх приналежністю до психологічного типу особистості. **Методи.** Для вивчення рівня самооцінки фізичного розвитку школярів використано тест-опитувальник «Самоопис фізичного розвитку». **Результати роботи.** Доведено, що самооцінка фізичного розвитку школярів має високий та завищений рівень і складає 80–85 % від максимального бала. За результатами кластерного аналізу виявлено, що серед юнаків та дівчат, які мають завищений рівень самооцінки фізичного розвитку, більшість респондентів маскулінного типу. Середній рівень самооцінки мають переважно досліджувані андрогінного типу. **Висновки.** Визначено гендерні відмінності показників самоопису фізичного розвитку респондентів різних вікових груп, котрі мають безпосередній вплив на рівень їхньої загальної самооцінки. Простежено різницю між вибірками спортсменів і школярів, які займаються спортом. Отже, отримані дані є підставою для подальших поглиблених гендерних досліджень у сфері фізичної культури й спорту, результати яких стануть теоретичною основою концепції гендерного підходу у фізичному вихованні школярів.

Ключові слова: школярі, гендерні відмінності, фізичне виховання, фізична культура, юнаки, дівчат, самооцінка фізичного розвитку.

Татьяна Круцевич, Оксана Марченко. Возрастные различия самооценки физического «Я» школьников. Гендерный аспект. **Актуальность.** В статье рассмотрены различные аспекты гендерной проблематики и гендерного подхода в физическом воспитании школьников. **Задачи работы.** Научное исследование раскрывает изучение гендерных различий самооценки физического развития юношей и девушек разного возраста, которые занимаются и не занимаются спортивной деятельностью, выявлению взаимосвязи между общим уровнем самооценки респондентов и их принадлежностью к психологическому типу личности. В исследовании приняли участие школьники 5–11 классов (587 человек). **Методы.** Для изучения уровня самооценки физического развития школьников использован тест-опросник «Самоописание физического развития», сделан корреляционный и кластерный анализы показателей самоописания. **Результаты работы.** Доказано, что самооценка физического развития школьников имеет высокий и завышенный уровень и составляет 80–85 % от максимального балла. В результате кластерного анализа выявлено, что среди юношей и девушек, которые имеют завышенный уровень самооценки физического развития, большинство респондентов

маскулинного типа. Средний уровень самооценки имеют преимущественно респонденты андрогинного типа. **Выводы.** Полученные результаты дают нам право утверждать о существовании гендерных отличий между показателями самоописания респондентов различных возрастных групп, что имеет непосредственное влияние на уровень общей самооценки. Определены различия между выборками спортсменов и школьников, которые не занимаются спортом. Таким образом, полученные данные являются основанием для дальнейших углубленных гендерных исследований в сфере физической культуры и спорта, результаты которых станут теоретической основой концепции гендерного подхода в физическом воспитании школьников.

Ключевые слова: школьники, гендерные различия, физическое воспитание, физическая культура, юноши, девушки, самооценка физического развития.

Introduction. Among the challenges facing the secondary school becomes an urgent problem of the formation of values of physical culture, conscious attitude to sports and recreation and sports activities. It is a means of preserving and strengthening health. Relevance of gender approach (by gender – sociocultural gender) and activity in the field of modern physical culture is undeniable. It allows a new perspective to look at the features of the human person associated with it [4]. The term «gender» (gender) is used in modern domestic and Western humanitarian studies to determine the gender as a social phenomenon and the term as opposed to biological sex (sex). Sex is a biological definition and gender are the cultural and symbolic definition of sex. Scientists have expressed different views regarding the consideration of age and gender peculiarities of physical education and sports training of young people [1; 4; 5; 7; 10]. Supporters of the gender approach believe that the child is born male or female, but becomes masculine or feminine as a result of education and the identification process of gender role [1]. Numerous studies in the field of sports focus on the sexual dimorphism, studying the characteristics of the manifestations of women in sports and the differences in evaluating the sporting achievements of men and women, as representatives of various psychological sex (S. Soha, 1999; T. Soha, 1991; M. Messner, 2000; L. Shahlyna, 2006, 2010). Also, scientists examined the number of women with masculine characteristics enrolled on sports departments [5]. Gender studies of foreign scientists in the field of physical culture and sports designed to address gender equality issues and study how sports contribute to the formation of gender personality traits [9; 11; 12; 13; 14]. However, we found no fundamental works that have studied gender features of physical development of self-esteem and relationship between students belonging to their psychological type of personality that proves the relevance of our research. The scientific work is carried out under the theme adopted by the Ministry of Education and Science of Ukraine, cipher 1.2 F. «Historical and organizational – methodical principles of forming gender approach in physical education of children, adolescents and young people» 0117U002386 number UDC 796.011.3 – 053.2 / – 53.7: 159.922 .7.

The aim – to examine gender features of boys and girls self physical development based on their psychological type.

Material and Methods – analysis of scientific literature, test – questionnaire «physical self-description of», test of Sandra Byem, methods of mathematical statistics.

In a scientific experiment students grades 5–11 CEI in number of 587 persons (boys – 282, girls – 305) took part among them 126 respondents (97 boys and 29 girls) were engaged in some sport (swimming, basketball, volleyball, athletic gymnastics, wrestling, taekwondo). Other students attend regular classes in physical education. To study the physical profile of the individual «I» personality the questionnaire by E. V. Bochenkova «physical self-development» was used in our test. It is a modified version of the well-known technique of A. M. Prikhozhan [2].

Research Results. Discussion. Self-esteem- an element of identity, which is characterized by emotional intense estimation of themselves as individuals, their ability, integrity and behavior [3]. Self-esteem of person is influenced by various factors. And whether judgments underlying self-esteem, their own or others, it is always subjective. [3] In the self-assessment of students physical development internal and external factors are affected. External factors related to fashion (imitation) on the exterior, build, clothing, physical qualities (strength, agility, stamina, grace, etc.) and popular types of motor activity [6]. Analysis of the study results indicate the presence and characteristics of gender differences in young people's physical development.

Girls 10–13 years, estimating the actual physical «I», the highest score given the following physical qualities: «endurance» (92 % of the maximum score), «global physical «I» (83,12 %), «harmony» (83,88 %) and «self-esteem» (83,46 %). Thus there is a low level of physical activity (78,14 %) and lowered estimate physical properties of these «flexibility» (74,18 %) and «power» (71,70 %).

Analysis of the physical qualities of self-esteem with physical self «I» of 5–7 form boys (10–13 years) indicates the low level of physical fitness. The worst performance was marked on the scales «physical activity» (77,09 %), «power» (75,95 %) and «appearance» (74,43 %). Thus, the total «self-esteem» has one of the highest results (83,91 %). In such a range «slender body» (86,61 %) and «health» (83,72 %) are marked. Comparing the results of self-esteem of boys and girls of 5–7 forms (10–13 years), we found that for ten of the eleven indicators of boys physical development of self-esteem have higher scores than girls.

The results of the physical self-esteem, «I», which we received for testing young people aged 14–15 years (8–9 Form) show that boys raised the highest marks on the scale that characterize health (84,4 %) self-esteem and overall (81,9 %). Among physical and athletic abilities which boys appreciate as worse are «endurance» (58,8 %), «flexibility» (63,7 %) and «physical activity» (69,6 %). Boys are inadequate (inflated) self-esteem physical «I» at a low level of physical activity and a low level of development of physical qualities. The highest values girls attributed as the scales of «health» (77,3 %), «self-esteem» (76,3 %) and «coordination» (77,6 %).

«Athletic ability» (66,9 %) is evaluated no less restrictive than «force» (66,5 %) and «endurance» (47,2 %). So, all with 11 scales of self-description, boys' indicators also higher than girls'.

The overall level of self-esteem of high school students (16–17 years) is more realistic. In the boys self-esteem physical «I» subjectively has the highest score. Less points are given to their own health, while most developed qualities of a young man determined «coordination» (81,9%) and «physical activity» (80,3 %). Senior high school students rated «slender body» (84,3 %). Girls come up to their self-esteem of their constitution more demanding and have a scale «slender body» with a lower mark (79,0 %). Almost it is the same percentage of boys and girls with their self-care (79,2 % and 79,6 %). Boys have higher self-esteem of physical «I» on the scales «strength» and «endurance». The girls have the worst performance scales and their own «appearance». Girls of senior classes are rated higher (79,2 %). Assessment of health declined and became more realistic in comparison to boys and girls of younger age. Our own self-esteem among high school students has high scores: boys – 80,7 %, girls – 80,4 %.

Preliminary studies of gender characteristics of individual pupils, with the help of Sandra Bem, allowed us to determine the gender identity of students (femininity, masculinity, androgyny) [8]. Cluster analysis of parameter IS of C. Boehm allowed us to distribute the respondents into groups according to the affiliation to psychological sex. For this, a variable clustering was taken as a value parameter IS. As a measure of the distance between the centers of clusters – Euclidean distance is calculated as follows:

$$dist = \sqrt{\sum_{i=1}^n (x_i - y_i)^2}$$

Thus, the first cluster includes all respondents who are setting IS test ranges from – 0,35 to 0,46. According to the classification Sandra Bem test – a psycho androgynous respondents (–1 < IS < 1). The proportion of the total number of respondents was 51,03 %. The second cluster includes masculine respondents (IS < –1) and psycho androgynous features of masculinity (–1 < IS < –0,46), which have the option IS ranging from – 1,97 to – 0,36 (15,72 %). The third cluster includes respondents of feminine psycho (IS > 1) and androgynous psycho with signs of femininity (0,58 < IS < 1,86), who have the option IS ranging from 0,47 to 1,86 (33,26 %).

In order to identify relationships between the general level of self-esteem of respondents and their attachment to the psychological sex, we conducted a comparative analysis of self-description and parameter IS of respondents. Groups of respondents were considered with the level of self-respect (table 1, 2). The most interesting, was the distribution of respondents of psychological type of young people 14–15 years (8–9 class).

Table 1

Distribution of Respondents According to the General Type of Psychological Self-esteem (Boys 8–9 Classes)

The Overall Level of Self-esteem	Cluster 1 (Androgynous)		Cluster 2 (Masculine)		Cluster 3 (Feminine)	
	n	%	n	%	n	%
1	2	3	4	5	6	7
– overestimated	18	25,7	13	31,0	5	27,8

Table 1

1	2	3	4	5	6	7
– high	40	57,1	22	52,4	8	44,4
– average	10	14,3	7	16,6	5	27,8
– low	2	2,9	0	0,0	0	0,00
Total	70	100	42	100,1	18	100

In boys with high self-esteem has the representatives of masculine (13 person) and androgynous (18 people) psycho types. The girls have high self-esteem are more representative of androgynous psycho types (8 people). Boys and girls who are classified as feminine psycho types, have a high self-esteem or underestimate their own abilities. This may be due to such psychological characteristics as the «need for achievement», which directly affects the motivation to work. This aspect requires further research.

Table 2

**Distribution of Respondents According to the General Type of Psychological Self-esteem
(Girls 8–9 classes)**

The Overall Level of Self-esteem	Cluster 1 (Androgynous)		Cluster 2 (Masculine)		Cluster 3 (Feminine)	
	n	%	n	%	n	%
– overestimated	8	15,1	1	8,3	3	7,7
– high	28	52,8	6	50,0	12	30,8
– average	13	24,5	5	41,7	19	48,7
– low	4	7,5	0	0,00	5	12,8
Total	53	100	12	100	39	100

Conclusions and Perspectives for Further Research. The results of scientific experiments give us the right to assert the existence of significant gender differences between indicators of self-description of respondents of different ages, which have a direct impact on the overall self-esteem. Boys self-esteem is directly associated with his strength and physical activity, girls – with the appearance and coordination. Self-esteem of physical development of pupils is inflated of nature and is on average 80–85 % of the maximum rate. Established that on a total self-esteem of boys affects more performance than girls. According to the study was detached the effect of psychological sex on overall self-esteem of students. Given the above, we consider it appropriate that further gender studies in the field of physical culture and sports, the results of which will be the theoretical basis of the concept of gender approach in physical education students.

Sources and Literature

1. Бабешко О. Гендерні засади побудови змісту фізичного виховання школярів. *Фізичне виховання в школі*. № 4. 2006. С. 50–53.
2. Боченкова Е. В. Самоописание физического развития : опросник : метод. пособие. Краснодар: КГАФК, 2000. 26 с.
3. Варій М. Й. Психологія особистості: навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. Київ: Центр учб. літ., 2008. 591 с.
4. Євстігнеєва І. В. Гендерне виховання учнів основної школи на уроках фізичної культури: автореф. ... канд. пед. наук : 13.00.07. Луганськ, 2012. 23 с.
5. Ільин Е. П. Пол и гендер. Санкт-Петербург, 2010. 688 с.
6. Круцевич Т. Ю., Пантелова Н. Е., Биличенко А. Физическая привлекательность как стимул к мотивации занятиям физическими упражнениями студентов: сб. материалов Междунар. науч.-практ. конф. Краснодар, 2015. С. 364–370.
7. Марченко О. Ю. Особливості гендерної ідентичності у школярів різного віку. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту*: наук. журн. 2014. №1. С. 37–41.
8. Марченко О. Ю. Особенности проявления феминности и маскулинности у подростков. *Спортивний вісник Придніпров'я*: наук.-практ. журн., 2013. №1. С. 66–69.
9. Arllis L. P. Gender communication. *Englewood*. New York: Prentice-Hall, 1991. 421 p.
10. Bem S. L. The lenses of gender: Transforming the debate on sexual inequality. New Haven, CT: Yale University Press, 1993. 470 p.